

SDF

Svensk Demografisk Förening

INFORMATION

Nr 4, december 2002

Kalendarium

Årsmötet planeras till den 19 mars i Gävle. Årsmötet kommer föregås av ett halvdagsseminarium med temat de äldre i Sverige. Kallelse samt program kommer i nästa SDF-nytt.

Meddelanden

FAS satsar på att förstärka den demografiska forskningen i Sverige. I samband med det får fem yngre forskare tillträda forskarassistenttjänst i demografi: Örjan Hemström (Arbetslivsinstitutet), Livia Sz. Olah (Stockholms universitet), Martin Dribe (Lunds universitet), Sam Willner (Linköpings universitet), och Torun Österberg (Göteborgs universitet). Sammanfattningar av deras forskningsprogram finns i detta SDF-nytt.

E-post adresser

Det förenklar utskicksförfarandet att föreningen har tillgång till medlemmarnas e-post adresser. De flesta får idag utskick elektroniskt. Vi ber alla medlemmar med e-post adresser skicka in dessa adresser till Tor Bengtsson, tor.bengtsson@scb.se. Vi vill även påminna om att förändringar i e-post ska anmälas!

Värva nya medlemmar

Säkert finns någon på din arbetsplats eller i din vänskapskrets som skulle ha glädje av att vara med i föreningen. Medlem i Svensk Demografisk Förening bli man genom att sätta in 100 kronor på postgirokonto 15 87 07-3. Ange namn och adress på inbetalningskortet.

Hemsidan

Besök SDFs hemsida; www.svenskdemograf.org. För förslag och idéer om hemsidan kontakta föreningens webmaster Anna Blomquist anna.blomquist@inregia.se

---

Svensk Demografisk Förening

Ordförande: Göran Broström, Statistiska institutionen, Umeå universitet, 901 87 Umeå, tel 090/786 5223

Sekreterare: Ann-Zofie Duvander, RFV, Forskning och utveckling, 103 51 Stockholm, tel 08/786 93 99

Föreningens postgiro 15 81 07-3

Referat från seminariet Swedish Fertility in a European Context: Historical and Contemporary Perspectives

Organiserat av SDF i samarbete med Forskningsprogrammet i ekonomisk demografi vid Ekonomihögskolan, Lunds universitet.

Seminariet som samlade cirka 40 deltagare inleddes av Tommy Bengtsson (Ekonomisk-historiska institutionen, Lunds universitet) med en diskussion kring behovet av barn i dagens samhälle. Anders Björklund (SOFI, Stockholms universitet) fortsatte med en presentation om familjepolitikens effekter på barnafödandet i ett europeiskt perspektiv. Sverige framhålls ofta som ett föregångsland när det gäller familjepolitik, men den huvudsakliga slutsatsen som Björklund presenterade är ändå att det finns stora likheter mellan de olika länderna i fertilitetsmönster trots stora skillnader i familjepolitik. Maria Stanfors (Ekonomisk-historiska institutionen, Lunds universitet) försökte sätta 1990-talet fertilitetsnivå och debatten kring denna i ett längre historiskt perspektiv. Hon poängterade de stora likheter som finns mellan 1990-talet och exempelvis 1920/30-talet, liksom mellan 1910-talet och 1970-talet. Den perioda fruktsamheten har varierat kraftigt under 1900-talet, medan den kohorta varit betydligt mera stabil. Till stor del hänger detta samman med arbetsmarknadssituationen och det allmänna ekonomiska läget, men även familjepolitik i vid mening spelar en viktig roll. Jan Hoem (Max Planck-institutet för

demografisk forskning i Rostock) diskuterade utbildning och barnafödande. Han betonade vikten av att inte bara fokusera på utbildningsnivåer, utan också på utbildningens inriktning när man studerar effekterna på fruktsamheten. Siv Gustafsson (Nationalekonomiska institutionen, Amsterdams universitet) fortsatte diskussionen kring kopplingen utbildning, giftermål och barnafödande i ett europeiskt perspektiv. Förlängd utbildningstid leder generellt sett till senareläggning av barnafödandet och eftersom majoriteten av giftermålen sker mellan män och kvinnor med relativt lika utbildningsnivå ("assortative mating") gäller detta både för män och kvinnor. Gunnar Andersson (Max Planck-institutet för demografisk forskning i Rostock) och Kirk Scott (Ekonomisk-historiska institutionen, Lunds universitet) presenterade en studie om invandrarnas fertilitetsmönster i Sverige sedan 1960-talet. Deras slutsatser pekar på att frånsett en högre fertilitet omedelbart efter ankomsten till Sverige, är invandrarnas fruktsamhetsmönster relativt likartat svenskarnas, vilket tyder på en tämligen snabb anpassningsprocess. Avslutningsvis gavs föredragshållarna möjlighet att säga något om vad de trodde om fruktsamhetsutvecklingen i Sverige under de närmaste tio åren. Samtliga verkade vara överens om att födelsetalen kommer att stiga framöver medan osäkerheten var betydligt större när det gäller hur mycket. Flertalet var dock ganska skeptiska till att TFR kommer att stiga över 2,1 under den här perioden.

Martin Dribe

Ekonomisk-historiska institutionen, Lunds universitet

Sammanfattningar av studier presenterade på seminariet ”Attraktivitet, flyttning, pendling och tillgänglighet – nya vinklingar på gamla frågor”

Vad betyder järnvägsinvesteringar i Västlänken och Kust-till kustbanan för befolkningsutvecklingen, mer flyttning och mer pendling?

Siv Schéele, Inregia AB

I ett uppdrag åt Västra Götalandsregionen och Banverket Västra regionen har de nyligen utvecklade nationella analys- och prognosystemen rAps och SAMPERS använts. SAMPERS är ett system för trafikprognoser och kan användas för att beskriva förändrad tillgänglighet vid utbyggnad av transportinfrastrukturen. Med rAps flerregionala modell kan man se hur en förändrad tillgänglighet påverkar befolknings- och sysselsättningsutvecklingen per kommun.

De järnvägsinvesteringar som analyserats består av dels en järnvägstunnel under Göteborg – den s k Västlänken –, dels en utbyggd Kust-till- kustbana med dubbelspår mellan Göteborg och Borås via Landvetters flygplats, dels dubbelspår på Norge-Vänernbanan med flera stationer i Ale kommun, dels också utökad pendeltågstrafik inom Västra Götalandsregionen.

Med dessa järnvägssatsningar kommer tillgängligheten att öka i regionen. Tillgängligheten till arbetsplatser, dvs den potentiella tillgängligheten beräknas öka med 4,3 procent. Pendlingen mellan kommuner ökar dock endast med 1,3 procent. Det är naturligt att den potentiella

tillgängligheten inte utnyttjas fullt ut. På längre sikt beräknas befolkningen öka med 0,3 procent och sysselsättningen med 1,5 procent enbart till följd av järnvägssatsningarna. Järnvägssatsningarna visar sig också ha en regional effekt så att av regionens totala lokaliseringseffekt beräknas halva befolkningsökningen uppstå i kommuner som tillsammans har 80 procent av regionens befolkning. Den andra halvan av effekten uppstår i kommuner som tillsammans utgör 20 procent av regionens folkmängd.

Metoder och databaser för tillgänglighet, flyttning och pendling.

Per Arvidsson och Christian Skarman, Region Skåne

Region Skåne ansvarar för många skilda verksamheter där tandvård, sjukvård och kollektivtrafik är de största arbetsområdena. Inom ramen för den regionala försöksverksamheten har Region Skåne även övertagit ansvaret för den regionala utvecklingen från länsstyrelsen. I detta ansvar ingår bl a regionala bedömningar av den ekonomiska utvecklingen samt prognoser över sysselsättning och befolkning.

För att kunna svara mot de olika verksamheternas vitt skilda behov av statistik och planeringsunderlag har Region Skåne, i samarbete med SCB och ett antal Skånska kommuner, byggt upp en unik databas där flexibilitet varit ett av ledorden. Databasen består av avidentifierad individdata och tas årligen fram i två versioner. Den ena versionen innehåller uppgifter om befolkningen det senaste årsskiftet med uppgifter om kön ålder utbildningsnivå etc och den andra versionen innehåller socioekonomiska uppgifter som sysselsättning, inkomst, arbetsställets belägenhet, näringsgren etc. Den andra versionen innehåller uppgifter som baseras på inrapporteringar till

skattemyndigheten vilket gör att den släpar efter något tidsmässigt.

Förutom att statistik kan tas fram på en mängd områdesindelningar som används inom verksamheterna, går det även att göra uttag på kilometerrutor och femhundrametersrutor. En fördel med att ha statistik på så låg nivå som femhundrameters rutor är att man då i mindre utsträckning blir beroende av olika administrativa indelningar. Genom att slå samman rutor kan man enkelt göra statistikuttag på nya geografiska områden beroende på vad man vill studera. En annan fördel är att man har en minsta byggsten där alla områden har samma geografiska storlek.

I den senaste databasen med befolkningsstatistik finns det nu även uppgifter om var personerna bodde föregående årsskifte, vilket öppnar för nya möjligheter att på ett smidigt sätt kunna studera flyttningarna i Skåne.

På motsvarande sätt finns geografiska databaser med kartunderlag för hela Skåne. En viktig arbetsuppgift är att aktualisera dessa databaser. T ex samarbetar Region Skåne årligen med SCB för att förbättra pendlingsstatistiken. Arbetsplatser som inte blivit lägesbestämda i SCB:s registermatchningar letas upp och koordinatsätts av Region Skåne.

Region Skåne arbetar integrerat med statistik och geografiska informationssystem (GIS), speciellt när det gäller studier av olika typer av tillgänglighet. Det kan gälla frågor om olika gruppers tillgänglighet till sjukvård, kollektivtrafik, arbetsplatser etc. Det är ofta i denna typ av studier som statistik på rutnivå från supercross kopplas samman med geografisk information. Det pågående projektet Regionförstoring och Tillgänglighet är ett sådant exempel. Projektet syftar till att mäta tillgänglighet i Skåne med en metod där restider med

kollektivtrafik och biltrafik görs jämförbara. De trafikmodeller som normalt används för denna typ av beräkningar kallas SAMPERS-modeller. Dessa trafikmodellen bygger på SAMS-områden, vilka är mindre områden baserade på kommunernas NYKO. Ett problem med SAMS-områden är att de varierar i storlek beroende på befolkningstätheten och därför är det projektets ambition att bryta ner data från trafikmodellen till femhundrametersrutor. Resultatet från tillgänglighetsanalysen kan sedan kombineras med andra uppgifter, t ex supercrossdata, för vidare analyser.

Tätortsflyttningar i Västra Götaland.

Tor Bengtsson, SCB

Föredraget handlade om flyttning mellan tätorter/storleksklasser av tätorter och befolkningsförändringar inom dessa. De förhållanden som gäller för Västra Götaland gäller även för riket.

När man studerar flyttningar mellan tätorter finner man bland annat följande:

- Vi flyttar till en något större tätort än den vi flyttar från, vi flyttar inte från de minsta tätorterna till de största utan ett "lagom" stort steg uppåt.
- Från de allra största tätorterna flyttar vi till de allra minsta. Den här flyttströmmen går kortväga, det är främst barnfamiljerna som bosätter sig inom bekvämt pendlingsavstånd till storstaden.
- Kvinnor flyttar mer och i tidigare ålder än män.
- Det är främst i åldrarna mellan 19 och 30 som vi flyttar.
- Närhet till en stor och bred arbetsmarknad är väsentlig.
- När man studerar en tätortsklass är det väsentligt att ta hänsyn till den regionala aspekten, små tätorter gynnas av närhet till ett regioncentra.

Tätorten Göteborg har 33 procent av länets befolkning. Av länets 18-åringar bor 29 procent i Göteborg, medan hela 49 procent av länets 25-åringar som följd av stor inflyttning bor i tätorten Göteborg.

Vad gör en region attraktiv?

Lars-Erik Borgegård, Institutet för bostads- och urbanforskning

Inget är nytt under solen – det gäller även begreppet attraktivitet. Det användes redan i centralortsteorin, men benämndes då centralitet. Centraliteten mättes i antalet servicefunktioner inom handeln och omlandet var den rumsliga utbredning som en viss ort hade, olika stort beroende på centraliteten. Orter konkurrerade med varandra, något man också har gjort i alla tider. Under de senaste decennierna, då staten alltmer släppt sin kontroll över kommunerna, har dessa kommit att bli ”free riders”, där det gäller att attrahera inflyttare, företag och turister. Många kommuner lägger ner stora summor på sådana marknadsföringsstrategier. Det är kanske naturligt, eftersom konkurrensen om befolkningen alltmer liknar ett nollsummespel. Det gäller att ta värdefulla ålderskohorter (friska, välutbildade) från andra kommuner och det försöker man göra genom att locka med s.k attraktiva bostadsområden och boendemiljöer.

I ett pågående projekt ”Varför är attraktiva regioner attraktiva? Om flyttarens dilemma” och i en nyligen genomförd studie ”Marketing the North. Marketing cities to attract in-migrants” har en av doktoranderna, Thomas Nedomysl, och Lars-Erik Borgegård tittat närmare på marknadsföringen som vänder sig till inflyttare i Norrland. Resultaten är relativt entydiga. Alla kommuner ökar sin budget för marknadsföring till inflyttare (liksom till andra grupper). Alla kommuner söker bygga goda bostäder att locka med och man framhåller den lilla skalan, närheten till service, tryggheten i kommunen och de

goda transporter till i första hand regionalt centrum och/eller Stockholm. Det som kanske ägnar att förvåna är att så gott som alla kommuner försöker marknadsföra ”samma kommun”, dvs. man söker inte profilera sig, utan riktar in sig på sådana egenskaper i den egna kommunen, vilka skulle kunna passa in på vilken annan kommun som helst. Det homogena, det generella får sålunda företräde för det heterogena eller specifika. Kanske är detta en svensk inställning, att inte sticka ut, inte ens när det gäller överlevnaden.

För mer information om projektet och de uppsatser som är publicerade och kommer att skrivas, se: <http://www.ibf.uu.se/forskning/attraktiv.html>

Nya avhandlingar

Effects of changing lives of women on fertility in rural China: With comparison to their husbands' roles

By HONG Ying, Demografiska avdelningen, Stockholms universitet

The aim of this study is to investigate how and to what extent the changes of fertility in rural China can be explained by changes in women's lives in relation to other family members, especially to their husbands, during the decades prior to the 1990s. Among other factors, this study pays more attention to the influence of women's attitudinal and decision-making factors on fertility. The corresponding characteristics of husbands are also examined simultaneously in order to get a more comprehensive understanding of how childbearing behaviors are formed within the family in rural China.

Based on the data from the sample survey of "Women's Status in Contemporary China", which was carried out in October 1991, this study investigates the progressions from the first marriage to the first birth, and subsequently to the second and third birth, by using the methods of life-table and hazard regression models. The analysis focuses on three provinces with different levels of socioeconomic development and cultural context: Guangdong, Shandong and Shaanxi.

The first birth intervals declined constantly over the decades under study. This decline is associated with the transition from traditional arranged marriages to marriages decided by the couple, and with the decrease in parents' participation in decisions about childbearing. The first birth intervals show a strong negative relationship with the woman's age at first marriage and the husband's level of education, and a reversed U-shaped

relationship with the county's per capita Rural Gross Social Product (RGSP) in 1985.

The progressions to the second birth generally did not show a declining trend over time. The likelihood of having a second birth is negatively related to a woman's current age and her aspirations for children's education, and positively related to the degree of son preference and parents' participation in decisions about childbearing, as well as to the husband's educational attainment. Women in poorer counties seem to be more likely to have a second birth.

Third births decreased remarkably during the decades before the 1990s and this decline is more significant in wealthier provinces than in poor provinces. Under the strict limits on third and higher order births, progressions to third births are increasingly selected for sonless women and those living in poorer counties.

The findings of this study suggest that in rural China, a society with strong patriarchal features, women still play important roles in childbearing. It also highlights the need to include men in studies about fertility in China. The results also illustrate the influence of attitudinal and decision-making factors on fertility changes in rural China. The effects of individual socioeconomic characteristics on fertility are more significant in places where rapid economic growth and market development have created more opportunities to peasants. Finally, the study confirms that the rapid fertility transition of China in the 1970s and 1980s should be viewed as a combined result of direct government intervention and socioeconomic and institutional changes during that time.

*For further information, contact Hong Ying, telephone 08/162004
hong.ying@sociology.su.se*

Projekt för de nya forskarassistentjänsterna

Gender relations and family behavior

Livia Sz.Olah, Stockholms universitet/
Institutet för Framtidsstudier

Projektets syfte är att studera sambandet mellan familjedynamik (dvs. parbildning, barnafödande och familjeupplösning), arbetsliv och könsrelationer i samhälle och familj i en tvåförsörjarfamiljskontext från slutet av 1960-talet till idag. Projektet utgår från ekonomiska teorier som har visat hur kvinnligt förvärvsarbete har förändrat grunderna för parrelationer, och hur detta kan påverka familjen. Den centrala frågeställningen bygger på genusforskning som har visat att familjen väljs bort i större utsträckning i samhällen där kvinnor inte kan kombinera familj och arbetsliv än i länder där en sådan kombination stöds av familjepolitiken, och att fördelningen av obetalt arbete i hemmet mellan kvinnan och mannen är en viktig faktor för det demografiska beslutsfattandet och beteendet. Med hjälp av statistisk analys av individdata från representativa nationella undersökningar kan projektet öka våra kunskaper om familjedynamikens mekanismer genom att visa vilka faktorer som påverkar det demografiska beteendet. Det ökar förståelsen av hur individens könsrollstyp, arbetsmarknadssituation, utbildning och andra egenskaper påverkar valet (i) att ingå det första eller andra parförhållandet och om det är en samborelation eller ett äktenskap; (ii) att mer eller mindre jämlikt dela omsorgsansvaret för barnet och hur det kan påverka parets benägenhet att skaffa fler barn; och (iii) att stanna i parförhållandet beroende på hemarbetsfördelningen mellan kvinnan och mannen i familjen.

Projektet studerar också hur dessa mekanismer förändras över tid samt eventuella skillnader i olika faktorerers effekter på kvinnors och mäns familjebeteende. Studien fokuserar på Sverige, men i analyserna av parrelationer inkluderas också data från Ungern (för parbildning) respektive Polen (för familjeupplösning) för att öka kunskaperna om familjedynamiken i olika policy- och samhällskontexter, då jämställda könsrelationer på samhällsnivå åtföljs av mer jämställda familjeförhållanden i Sverige men av traditionella könsrelationer i familjen i Central- och Östeuropa. I analysen om barnafödande används enbart svenska data på grund av föräldraförsäkringens unika flexibilitet som har bidragit till att föräldrarollen är mindre könsbunden i Sverige än i andra länder.

Fruksamheten i Sverige 1750-1930

Martin Dribe, Ekonomisk-historiska institutionen, Lunds universitet

Fruksamheten och dess förändringar är sannolikt den demografiska variabel som väcker störst uppmärksamhet och intresse i såväl industri- som utvecklingsländer, framför allt beroende på dess stora betydelse för befolkningstillväxt och åldersstruktur och därmed på avgörande samhälleliga frågor som resursutnyttjande, livsmedelstillgång, kostnader för pensioner och sjukvård, arbetskraftsutbud, konsumtionsmönster, etc. Både samhällsdebatt och forskning kring dessa frågor kännetecknas emellertid ofta av ett tämligen kortsiktigt tidsperspektiv, vilket många gånger har lett till en alltför pessimistisk och, ibland alarmistisk, bedömning av befolkningsutvecklingen.

Syftet med projektet är att kartlägga och analysera fertilitetsmönstren i Sverige under nästan 200 år, från 1750 till 1930. En analys av den historiska

fertilitetsutvecklingen och kopplingen mellan samhälleliga förändringar och fertiliteten ger betydelsefulla insikter i demografins dynamik och dess relation till det omgivande samhället. Fokus kommer huvudsakligen att ligga på de förtransitionella fruktsamhetsmönstren, men själva fertilitetstransitionen kommer också att behandlas på nationell och regional nivå. När det gäller det förtransitionella fertilitetsmönstret ligger tonvikten vid två centrala problemområden: sociala skillnader i fruktsamhet och kopplingen mellan näringsstandard/hälsa och fruktsamhet. Till båda dessa problemkomplex kopplas också frågan om huruvida fruktsamheten kontrollerades medvetet av familjerna själva som svar på olika omgivande (t ex ekonomiska) faktorer, eller om de observerade skillnaderna var resultatet av omedveten fruktsamhetsförändring via biologiska/fysiologiska faktorer.

Könsskillnader i hälsa och överlevnad — ett livslångt perspektiv

Örjan Hemström, CHESS (Centre for Health Equity Studies) Stockholms universitet / Karolinska institutet

Könsskillnader i hälsa och överlevnad är mest tydliga för psykiskt välbefinnande (kvinnor mer sjuka) och överlevnad (män kortare medellivslängd). Flera tidigare studier diskuterar betydelsen av könsroller och socialisation för uppkomsten av dessa skillnader. Könsskillnader i risktagande, hälso-relaterade beteenden, skapandet och upprätthållandet av sociala relationer, men också i livsvillkor (t.ex. olika pensioner för män och kvinnor) har föreslagits bero på könsroller, men få har empiriskt studerat detta.

Huvudsyftet med detta projekt är att analysera hur olika familjekonstellationer och socialisation i barndomen, men också senare i livet, kan bidra till könsskillnader i

hälsa och överlevnad under hela livet, särskilt bland äldre. För de äldre studeras dessutom pensionssystemets utformning och förändring i ett internationellt historiskt könsperspektiv och huruvida dessa system kan påverka könsskillnader i överlevnad bland äldre. Livsförloppsperspektiv och longitudinella data används. Fyra delstudier planeras:

- 1) Könsskillnader i olyckor och självskattad hälsa bland barn- och tonåringar.
- 2) Uppväxtfamiljens betydelse för könsskillnader i hälsa och överlevnad bland vuxna.
- 3) Sociala orsaker till förändrade könsskillnader i dödlighet bland äldre (över 65 år).
- 4) Kan könsskillnader i socialt stöd bidra till könsskillnader i hälsa?

Forskningsprojektet kan öka våra kunskaper om hur vissa socialisationsfaktorer (i uppväxtfamiljen) kan ge utslag i könsskillnader i hälsa och överlevnad under hela livet.

Regionala skillnader i dödlighet och socioekonomisk deprivation - Exemplet mellankrigstidens Sverige.

Sam Willner, Institutionen för hälsa och samhälle, Linköpings Universitet.

Det regionala dödlighetsmönstret i Sverige har varit förvånansvärt stabilt under 1900-talet, med höga mortalitetsnivåer i storstadsområdena och skogslänen i norr och låga nivåer i sydvästra Sverige. Socioekonomisk deprivation, mätt som andelen bidragstagare i befolkningen, uppvisar en positiv korrelation med dödlighetsnivån för svenska län under en stor del av seklet. För att få större kunskaper om eventuella orsakssamband och de bakomliggande mekanismer som sammankopplar regionala variationer i sociala och ekonomiska faktorer med ohälsa/dödlighet, görs en komparativ analys av mellankrigstidens Sverige på olika nivåer. Dels analyseras dödlighets-

och socioekonomiska data för länen, med en fördjupad analys av ett mindre antal typlän. Högdödlighetslän jämförs med lågdödlighetslän med avseende på olika tänkbara bakomliggande socioekonomiska och demografiska variabler, som andel bidragstagare av fattigvård, arbetslöshetsnivå, näringsstruktur, urbaniseringsgrad, fruktsamhetstal och flyttnetto. Dels görs en motsvarande analys för en lägre territoriell nivå (härad och större städer), samt slutligen en mer begränsad fall-studie av individdata. Kunskapen om sociala skillnader i dödlighet i Sverige, såväl på aggregerad som individnivå, är mycket begränsad för tiden före 1960-talet. Studien kan således ge värdefull ny kunskap i detta avseende, men förhoppningsvis också på ett mer generellt plan bidra till kunskapsutvecklingen om sambanden mellan socioekonomiska faktorer och dödlighet.

Konsekvenser av arbetsmarknadsintegrering för invandrare; utvandring, medborgarskap, förtidspensionering?

Torun Österberg, institutet för socialt arbete, Göteborgs universitet

När vi gick in i det nya årtusendet bestod den utrikes födda populationen av strax över en miljon individer, vilket motsvarar omkring 11% av den totala populationen. Forskningsprojektet syftar till att studera konsekvenser för invandrare av en stark eller svag förankring på arbetsmarknaden vad gäller förekomsten av förtidspensionering, återutvandring och naturalisering.

Invandrare har visat sig vara överrepresenterade bland förtidspensionärer och kunskap om förtidspensionering är av intresse av flera skäl. Pensionering innebär ofta ändrade försörjningsförhållanden för den enskilde. Därtill indikerar pensionering ett varaktigt

produktionsbortfall vilket är en kostnad för samhällsekonomin. En stor del av invandringen till Sverige är temporär och om återutvandringen är selektiv kan det få konsekvenser för hur man ska analysera invandrarnas situation i värdlandet. I projektet kommer även övergångar till svenskt medborgarskap att studeras. Att analysera hur naturaliseringsprocessen ser ut för en invandrare kan vara givande ur ett assimileringssperspektiv. Vad kännetecknar de individer som väljer att ansöka om svenskt medborgarskap eller att återutvandra? Står naturalisering och återutvandring i ett motsatsförhållande?

För att besvara de olika forskningsfrågorna kommer ett omfattande panelmaterial av registerdata SWIP (the Swedish Income Panel) att användas. Datamaterialet bör göra det möjligt att göra goda skattningar av andelen förtidspensionerade, andelen med svenskt medborgarskap och andelen återutvandrade efter ursprung och vistelsetid för en lång observationsperiod. (1978 - 1999). SWIP består av ett 1%-igt urval av den svenskfödda befolkningen och ett 10%-igt urval av den utrikes födda befolkningen ifrån RTB (registret över total befolkningen). Panelen ger även möjlighet att studera övergångar till olika stadium såsom till förtidspension, till svenskt medborgarskap och till återutvandring och vad som föregår dessa övergångar t.ex. en god arbetsmarknadsintegration eller ej.

Medverka i och läs VÄLFÄRD

SCB:s tidskrift för arbetsliv,
demografi och välfärd

Demografi är mer aktuellt än på länge. I samhällsdebatten diskuteras låga födelsetal och uppskjutet barnafödande. Vad kan det betyda för unga människors möjligheter att förverkliga sina planer på barn och familj? Ålderspyramiden sväller i toppen och om ett antal år befaras brist på arbetskraft samtidigt som de äldre blir alltfler. Pensioner påverkas och vården av de äldsta kommer att bli ett problem. Höga separationstal och umgänge mellan barn och deras föräldrar är också något som tas upp ganska ofta. SCB:s tidskrift VÄLFÄRD har i takt med det ökande intresset för demografi utökat sitt material om befolkningsutvecklingen.

Både SCB-interna och externa skribenter medverkar. Demografiska föreningens medlemmar är välkomna att medverka i tidskriften.

Tyvärr kan vi dock inte betala för artiklar. Aktualitet, relevans för samhällsdebatt och tillförlitlighet är vad som gäller. Vi lägger stor vikt vid lättillgänglighet och ett "populärt" skrivsätt.

Välkomna som läsare och skribenter.

Tidskriften är tillgänglig på nätet.

<http://www.scb.se/publkat/katLista.asp>

Man kan också prenumerera på papperstidningen. Årsprenumeration 300 kronor (fyra nummer) publ@scb.se (från 2003 byter tidskriften namn från ValfärdsBulletinen till Valfärd)

Elisabeth Landgren Möller

elisabeth.moller@scb.se